

ADATTÁR.

Petőfi-adalékok.

1845. május 6-án, mint ismeretes, DEÁK és VÖRÖSMARTY lementek Zsibóra a vak WESSELÉNYI meglátogatására, s ott időztek május 15-éig. Erről a találkozásról egy évvel később, a *Pesti Divatlap* 1846-ik évi 24. számában, amelyet VAHOT Imre és PETŐFI szerkesztettek, a következő vers jelent meg:

Honfiak találkozósa, Zsibón.

Egyik se szólt, csak szívök dobogott;
Egyik se szólt, csak kéz kezet fogott.
Zala nagy fia és ki vele kelt,
Polgárhalt volt, akit megölelt;
Halott, de mégis keble nem hideg,
A lelke villám; szava dörgeteg.
Könyűbe olvadt volna tán szeme...
Nem volt a könynek hová gyűlnie.
Tapinthatá csak jó vendégeit,
S érzé fájdalma minden kinjait.
A kopasz költő álla legutól,
S átgyulad arca keble lángitól.
S míg a két nagy polgár ölekezett:
Szemében egy tiszta csepp remegett.
Nagy, élénk tömeg mozgott oda-kinn,
S hosszú «éljen» zugott le ajkain.
A nép oszolván lelkesedve szólt:
Ez itt a hon sz... háromsága volt.

—y—.

Mindhárom szereplő az ellenzék vezéralakja volt, a kormány azért állandóan figyelemmel kísérte lépéseiket. Az államtanács 1846. május 26. ülésében a rendőrség a következő jelentést nyújtja be a költemény szerzőjét illetően végzett kutatásáról:

«Dieses Gedicht soll den Alexander PETEÖFFY (!) ehemals Soldat, 25 Jahre alt, zum Verfasser haben, der seiner Individualität nach äusserst gefährlich erscheint, und mit einem tieferen Charakter *einen glühenden Hass gegen Österreich*, und die überspanntesten Ideen von Freiheit besitzt. Er soll bereits eine schriftliche Schmähung des österr. Ministeriums versucht, und einen Aufruf an Ungarn zur Befreiung Polens, dann ein anderes revolutionäres Gedicht verfasst haben. Er hatte schon

Auftritte mit dem Censor, welcher in einem Aufsätze beleidigende Ausdrücke gegen die Geistlichkeit strich, und dadurch PETEÖFFY (!) zur Äusserung veranlasste, ob denn die kathol. Geistlichkeit unverletzlich sei, *es werde schon eine Zeit kommen, und diese sei nicht ferne, wo er mit seinem Säbel in den Eingeweiden der Geistlichkeit wühlen werde.* In einem anderen von der Censur nicht zugelassenen Aufsätze lässt er einen Freund dem Freunde schreiben: *duellire nicht, schone dein Leben, spare es auf, bis es losbrechen wird gegen die jetzigen Tyrannen und Machthaber; sei versichert, dass so wie es einst eine Sündfluth gab, so wird es ein Schlachten geben, dessen Blutstrom der Sündfluth nicht nachstehen soll».*

Bár a költemény szerzőjének PETŐFIT éppenséggel nem tarthatjuk, látszik, hogy a körülötte forgolódó spicli meglehetősen közvetlen forrásból merítette jelentése tartalmát.

Az államtanács ezen év őszén, október 17-én foglalkozott újra PETŐFIVEL, nevezetes erdélyi tartózkodása idején. Életrajzából tudjuk, hogy a költő a kolozsvári országgyűlésre nem jutott el, Koltón, Erdődön és Nagybányán töltötte idejét, s főleg a SZENDREY Juliával való megismerkedése teszik e napokat emlékezetessé. A rendőrség halhatatlan nagy költőnkről ekkor ilyen jelentést terjeszt be a mindenható miniszterium elé:

«Wie bereits erwähnt, hat der Redakteur des Pesti Hirlap, CSENGERY seine Reise nach Klausenburg in Gesellschaft des überspannten liberalen Schriftstellers PETEÖFFY angetreten. Letzterer soll sich mit den siebenbürgischen Landtagsangelegenheiten, Ersterer aber mit der Abfassung einer Broschüre hinsichtlich der Hypothekenbank befassen. In letzterer Zeit hat PETEÖFFY die Aufmerksamkeit der bedeutendsten Oppositionsorgane auf sich gezogen, man entdeckte an ihm hervorragende Talente, und zog ihn deshalb in bessere Gesellschaften. Dieser junge Mann soll übrigens auffallend roh sein, und vor kurzem geäußert haben, dass er die Censur zwingen werde, die Drucklegung seiner überspannten politischen Aufsätze zu gestatten».

Harmadízben 1848 május 3-án került az államtanács elé PETŐFI ügye, akinek *A királyokhoz* című költeményét, nyomtatott és Kolozsvárt árult példány alakjában az erdélyi kancellária április 26-án terjesztette fel. A határozat úgy szólt, hogy a nádor a sajtóra nézve tegye meg a kellő intézkedéseket. Erre azonban már nem kerülhetett a sor. (Konferenz-Akten 1848/549.)

A bécsi állami levéltárból közli

BÁRTFAI SZABÓ LÁSZLÓ.